

Verslag seminar "Grijp de kansen van GEO!"

“Grijp de kansen van GEO!” was de titel van het GEO-seminar tijdens het KLM Open 2019. De jaarlijkse bijeenkomst voor leden van GEO-commissies en golfbaanbeheerders werd gehouden in het Wagener Stadion en bestond uit een aantal leerzame en inspirerende presentaties van gastsprekers.

Onderaan deze pagina zijn de presentaties van de verschillende sprekers te vinden.

Het GEO-seminar van 2019 werd ingeleid met een videoboodschap van NGF-bestuurslid Richard Kooloos (bekijk de video onderaan deze pagina). Daarna sprak Tjeerd de Zwaan, voorzitter van de NGF-commissie DuurzaamGolf en de NGF-werkgroep Public Affairs, over het belang van GEO-certificering. “GEO heeft zich gevestigd als erkend instrument. Het aantal GEO-gecertificeerde banen en het aantal clubs dat op weg is naar GEO-certificering is in de afgelopen jaren hard gegroeid. GEO heeft daarmee zichtbaarheid gekregen, maar hoe meer banen meedoen hoe beter.”

“De marge die sport gekregen heeft wat betreft de uitfasering is te danken aan alle inspanningen van de golfclubs en banen”

De Zwaan besprak ook de [Green Deal Sportvelden](#). Met ingang van het jaar 2017 mogen geen gewasbeschermingsmiddelen meer gebruikt worden op sportvelden, maar tot 2020 werd de sportveldensector algeheel uitgezonderd van het gebruiksverbod. Vanaf 2020 wordt die tijdelijke uitzondering nader gepreciseerd en is deze alleen nog van toepassen in strikt noodzakelijke situaties. “De marge die sport gekregen heeft wat betreft de uitfasering is te danken aan het werk van de Golfalliantie – de NGF, NGA en NVG - en vooral aan alle inspanningen van de golfclubs en banen, wat we dankzij GEO kunnen aantonen. Ik herinner iedereen graag aan de brief uit 2018 aan de Tweede Kamer van staatssecretaris Stientje van Veldhoven, waarin de golfsport geprezen wordt om zijn leidende rol. Dankzij die rol zit de Golfalliantie ook in het vervolgtraject van de Green Deal aan tafel in Den Haag.”

De Green Deal zal volgens De Zwaan opgenomen worden in de “routekaart”, het plan van aanpak, van het [Sportakkoord](#). “Dit speelt zich allemaal af op de achtergrond, onzichtbaar voor het merendeel van de golfers, maar het is heel belangrijk. Golf heeft net als andere sporten te maken met pers, politiek en emotie. De golfsport stelt zich op het gebied van duurzaamheid pro-actief op, doet mee aan de nationale discussie en is deel van de oplossing.”

De Zwaan benadrukte het belang om dat GEO-certificering breed gedragen wordt binnen een golfclub of golfbaanorganisatie en dat er draagvlak wordt gecreëerd bij golfers. Ook ging hij in op het belang om relaties te ontwikkelen met externe contacten en uit te dragen wat men doet op het gebied van duurzaamheid.

Sprekers

Koert Donkers, Duurzaam beheer/Agronomie (NGF)

Koert Donkers lichtte de lancering van OnCourse Nederland toe en vertelde over de voordelen van de portal voor clubs die op weg zijn naar GEO-(her)certificering. “De portal is vernieuwd op basis van inzichten die we hebben opgedaan na een evaluatie. Na het doorlopen van het programma kan internationale (her)certificering door de GEO Foundation worden aangevraagd. OnCourse Nederland is gebruiksvriendelijker dan de oude portal, zodat banen en clubs zich goed kunnen redden bij het vastleggen van gegevens op weg naar GEO-

(her)certificering. Er wordt veel van de gebruikers geëist, met name in de inventarisatiefase, maar dat kan niet anders bij een keurmerk; er moet bij elk kwaliteitssysteem een goede balans zijn tussen geloofwaardigheid enerzijds en eenvoud en gebruikersgemak anderzijds. GEO is aangesloten bij ISEAL Alliance en daarmee een internationaal erkend keurmerk van het hoogste niveau. ISEAL stelt wel strenge criteria aan GEO.”

Een positieve verandering is dat het GEO-certificaat sinds de invoering van OnCourse langer geldig is. Na de eerste certificering via de nieuwe portal is het certificaat net als vroeger drie jaar geldig, maar de geldigheidsduur bij een hercertificering is verlengd van drie naar vijf jaar, mits alle verplichten delen in OnCourse Nederland eerst volledig worden afgerond.

De nieuwe portal is op Nederland toegespitst. Donkers: “Compliance – het voldoen aan wetgeving - is al sinds 2012 onderdeel van GEO maar is nu 100 procent in OnCourse geïmplementeerd.” En OnCourse Nederland heeft een andere grote meerwaarde: “Er zijn elementen en tools ingebouwd die de clubs en banen helpen bij marketing en communicatie”, aldus Donkers. “Een voorbeeld hiervan zijn de GEO-scorekaart en infographics over succesverhalen; de clubs kunnen deze gebruiken voor interne of externe publiciteit.”

Bij OnCourse Nederland moeten alle gegevens opnieuw ingevoerd worden. Data die in het verleden zijn overgedragen aan de GEO Foundation zijn niet automatisch ingevoerd in OnCourse, omdat het belangrijk is dat clubs alle gegevens checken. Maar clubs kunnen wel “copy-paste” toepassen bij alle data die nog correct zijn. Clubs die een digitale versie van oude GEO-gegevens kwijt zijn, kunnen contact opnemen met GEO via hello@getoncourse.golf. De GEO Foundation zal vervolgens oude gegevens toesturen.

“Duurzaamheid is iets dat we moeten willen. Voor onszelf en onze kinderen, maar ook voor het personeel en de organisatie”

Donkers adviseert elke club om een gevarieerde GEO-commissie samen te stellen: “Liefst ook de greenkeeper en iemand van de baancommissie.” Omdat er bij OnCourse af en toe bestanden geupload en gedownload moeten worden, en omdat de portal ingebouwde hulpmiddelen heeft zoals de Golfbaandataviewer, is het belangrijk om ook iemand in de GEO-commissie op te nemen die handig is met computers. “OnCourse is nog niet perfect, daar wordt samen met GEO aan gewerkt, maar biedt heel veel mogelijkheden en we willen er samen met jullie een heel goed instrument van maken”, aldus Donkers. “Daarom horen we graag van jullie op welke problemen jullie stuiten. Aan de hand daarvan kunnen we het product verbeteren.”

In zijn presentatie bracht Donkers in herinnering waarom duurzaam beheer via OnCourse Nederland belangrijk is – voor de clubs zelf en voor de golfsport in het algemeen. Donkers: “Duurzaamheid is iets dat we moeten willen. Voor onszelf en onze kinderen, maar ook voor het personeel en de organisatie. Duurzaamheid biedt daarnaast ook veel kansen, bijvoorbeeld speelkwaliteit op de lange termijn en goede publiciteit. Onze sport had vroeger een slechte naam bij het WWF, het Wereld Natuur Fonds. Golf werd in campagnes afgebeeld als een sport die water verslindt en bomen omhakt. Maar dankzij GEO hebben we het WWF kunnen laten zien wat golf aan het doen is. De perceptie van het WWF is veranderd en dat is de kracht van GEO: met data laten zien dat we duurzaam bezig zijn.”

Volgens Donkers zijn we in Nederland met GEO in een nieuwe fase beland. “De volgende stap van GEO is dat we als golfsport uitdragen wat we doen op het gebied van duurzaamheid, en dat de clubs en banen dat lokaal uitdragen.” Tjeerd de Zwaan, voorzitter van de NGF-commissie DuurzaamGolf, haakte hier op in met de afsluitende woorden: “GEO is heel belangrijk, voor uw club en voor Nederland. Doe er aan mee!”

Lees meer over OnCourse Nederland op ngf.nl. Vragen? Neem contact op met Koert Donkers of Niels Dokkuma (zie verderop).

Roel Smits, hoofdgreenkeeper Het Rijk van Nijmegen

Roel Smits begeleidde de GEO-certificering van Het Rijk van Nijmegen en Het Rijk van Nunspeet en vertelde hoe hij te werk is gegaan. Smits, destijds assistent-hoofdgreenkeeper op Het Rijk van Nijmegen, schakelde Buiting Advies in om het hele traject voor Het Rijk Golfbanen te ondersteunen. Vervolgens zijn er op de twee banen verschillende grote stappen gezet op het gebied van duurzaam beheer. De greens zijn en worden intensief belucht om structurele speelkwaliteit te bereiken. “Dat geeft goede resultaten”, aldus Smits. Hij vertelde verder dat er spreuwenkasten zijn opgehangen en wilde peen is gezaaid om natuurlijke vijanden van engerlingen te lokken (spreuwen en sluipwespen). Een andere stap op het gebied van duurzaam beheer is het inzetten van schapen voor begrazing en het creëren van houtwallen. Daar komen insecten en vogels op af. Voorts zijn er informatieborden geplaatst op de twee Rijk-banen die bezoekers informeren over natuur en duurzaamheid. “De borden zijn geplaatst op holes waar spelers soms even moeten wachten, bijvoorbeeld op par-3 holes”, aldus Smits.

“Meten is weten, bij ons bedrijf en bij mij”

Smits heeft voorts ingezet op precisieberegening, -bemesting en -bebanding, met behulp van GPS-gestuurde kunstmeststrooiers en bezanders. “Die strooien niet meer dan nodig is. Meten is weten bij ons bedrijf en bij mij.” Smits besprak ook enkele financiële kansen die duurzaamheid biedt. Hij noemde in dit verband de inzet van robotmaaiers en elektrisch aangedreven machines, maar ook het installeren van ledverlichting, zonnepanelen, waterbesparende kranen, licht- en watersensoren en een moderne cv-installatie.

Koen Verhelst, hoofdgreenkeeper Midden-Brabant, en Joep Verheijen, eigenaar Golfbaan Midden-Brabant

Hoofdgreenkeeper Koen Verhelst vertelde over de duurzame stappen die Golfbaan Midden-Brabant heeft genomen en eigenaar Joep Verheijen liet zien hoe de baan aan de golfers en de buitenwereld vertelt wat er allemaal gedaan wordt, een GEO-onderdeel dat andere banen soms niet optimaal benutten. Verhelst besprak het biologische, chemievrije beheer dat hij toepast, waarbij hij onder meer met wormencompost en zeewier werkt, maar hij vertelde ook over het plaatsen van spreuwenkasten, torenvalkkasten, ijsvogelwanden en insectenhôtels.

“Facebook en Instagram. Hiermee bereik je vaak ook jongere mensen”

Verheijen vertelde dat er op Midden-Brabant verschillende informatieborden staan die uitleg geven over de natuur, duurzaam golfbaanbeheer en de geschiedenis van het gebied. Maar dat is maar één communicatiemiddel. Eigenaar Verheijen zet bijvoorbeeld ook social media in: “Facebook en Instagram. Hiermee bereik je vaak ook jongere mensen maar het is wel zaak om minstens eens per week iets nieuws te plaatsen.” De golfbaan gebruikt ook een banner bij de entree van het clubhuis “om het duurzaamheidsverhaal te vertellen”. Daarnaast worden leden en vaste bezoekers geïnformeerd middels e-mail nieuwsbrieven, een jaarlijks glossy magazine, een rubriek op de website, een prikbord in het clubhuis en infoborden op de wc's. Verheijen: “Uit enquêtes van het klanttevredenheidsprogramma [Players1st](#) blijkt dat golfers het heel belangrijk vinden om goed geïnformeerd te worden. Onze golfbaan scoort hoog op dit gebied.”

Arjen Strijkstra, bioloog en bijenlector

Wereldwijd staat de biodiversiteit onder druk en ontstaan er plagen. Voor golfbanen ligt hier een gigantische kans: een bijdrage leveren aan het ontwikkelen van de biologische diversiteit in Nederland. Arjen Strijkstra van het lectoraat Bijengezondheid ging nader in op deze materie en gaf aanwijzingen hoe golfbanen te werk kunnen gaan.

In zijn presentatie ging Strijkstra dieper in op de oorzaken van de afnemende soortenrijkdom: intensieve landbouw, milieuverontreiniging, verstedelijking en klimaatveranderingen. Hij sprak over bijen - en de misverstanden die erover bestaan – maar de bioloog ging vooral in op de afnemende biodiversiteit en de daarmee gepaarde bedreiging van allerlei soorten, waaronder bijen.

”We krijgen de grutto niet terug door vossen af te schieten”

Op menig golfclub wordt eigen honing verkocht maar de honingbij heeft volgens Strijkstra anders dan honingproductie weinig waarde, omdat honingbijen geen bijdrage leveren aan een grotere biodiversiteit. De bijenlector benadrukte dat we – golfbanen inclusief – bij de basis moeten beginnen. Biodiversiteit begint met het creëren van gunstige levensomstandigheden voor insecten. Insecten vormen de helft van alle soorten en vervullen nuttige functies – van bodemvorming tot bestuiving. Strijkstra: “Voor een grutto die we zo graag willen zien, is het nodig dat we een gezond bodem- en insectenleven hebben. We krijgen de grutto niet terug door vossen af te schieten.” Alle “goede dingen” die golfbanen doen op het gebied van bodem- en plantenleven hebben volgens Strijkstra meteen effect, omdat het snel tot meer insecten leidt. En insecten trekken vogels en andere dieren aan.

“Zonder biodiversiteit valt er niks te beleven”

Een grotere biodiversiteit leidt ook tot “plaagregulatie”: een balans waarin één bepaalde soort niet zomaar kan domineren omdat er natuurlijke vijanden in de buurt zijn. Voor golfbanen is het zaak dat er op het gebied van natuurherstel maatregelen genomen worden die passen bij het landschapstype waarin de baan ligt. Strijkstra: “Alle golfbanen beslaan meer dan 10.000 hectare. Ze kunnen vooral als verbinding tussen natuurlandschappen een grote rol spelen bij het vergroten van biodiversiteit. Een golfbaan kan verbindend, verrijkend en versterkend werken.” De bioloog adviseert golfclubs om goed inzicht te krijgen in de eigen locatie - en alles wat er in de buurt groeit en leeft – middels informatieve websites en diensten als Golfbaandataviewer en [SynBioSys](#). Ook beveelt hij aan om meer betrokkenheid te creëren bij de gebruikers: de golfers. Strijkstra: “Want – en dat is mijn motto: zonder biodiversiteit valt er niks te beleven.”

In een afsluitend woord onderstreepte NGF-president Willem Zelsmann nog eens het belang van GEO-certificering voor clubs en de golfsport. Verenigingen die bij OnCourse op problemen stuiten worden aangemoedigd om zich te melden; de NGF zal de clubs en banen zo goed mogelijk ondersteunen in het certificeringsproces.

Presentatie Koert Donkers

OnCourse in de praktijk

[Bekijken](#)

Roel Smits

GEO-certificering op Het Rijk van Nijmegen en Nunspeet
[Bekijken](#)

Koen Verhelst en Joep Verheijen

Communicatie over duurzaam beheer op Golfbaan Midden-Brabant
[Bekijken](#)

Arjen Strijkstra

Bijdragen aan biodiversiteit
[Bekijken](#)

De deelnemers aan het seminar kregen een map mee met alle [factsheets](#) ter ondersteuning van duurzaam golfbaanbeheer. Bekijk ook [deze video](#), getoond op het seminar, waarin NGF-bestuurslid Richard Kooloos ingaat op het waarom van duurzaam golfbaanbeheer.